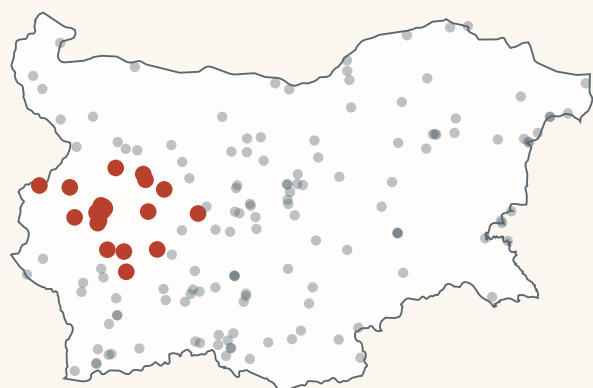

София и около

От каска под земята до вятър на Черни връх

Снимка: Todor Boshinov / Тодор Божинов · CC BY-SA 3.0 · Уикимедия Комънс

30

места за печат от 100-те национални
туристически обекта

Области: София (столица), Софийска област, Перник

Вътре: всеки обект с адреса на печата, работното
време и входа по официални данни, как се стига, какво
има наблизо и предложен маршрут по дни.

Започваш в града с най-много музеи в списъка – исторически, природонаучни, технически, – а над него се издига Витоша с хижа „Алеко“ и Черни връх. Извън София пътят води към Копривица, Самоков, Етрополе и Ботевград, под земята в Перник и чак до Мусала в Рила. Ловът тук върви на два темпа. В града по няколко музея се събират в един ден. В планината е друго: тръгваш рано, с вода, шапка и ръкавици дори през лятото, а при мъгла не изпускаш маркировката.

ПРЕДЛОЖЕН МАРШРУТ

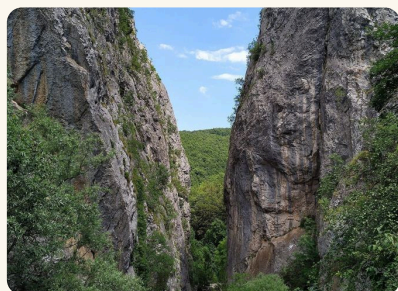
Регионът по дни

Обектите са групирани по близост: един ден е група, която се обикаля с кола за един ден. Разстоянията са по права линия между координатите; по пътя са с 20–40 % повече. Регът на дните следва обиколката на региона.

ДЕН 1	Начало: Трън	еден обект
39	Ждрелото на р. Ерма, Трън	
ДЕН 2	Начало: Алдомировци	еден обект
62a	Първи войнишки паметник, Алдомировци	
ДЕН 3	Начало: Перник	около 34 км между обектите
39a	Подземен минен музей, Перник	
58a	Боянска църква, София	+ 20 км
58	Национален исторически музей, София	+ 1,2 км
74a	Черни връх, Витоша	+ 10 км
74	Хижа „Алеко“, Витоша	+ 2,4 км
ДЕН 4	Начало: София	около 7,8 км между обектите
59a	Национален военноисторически музей, София	
66a	Антропологичен музей, София	+ 1,1 км
61a	НДК, София	+ 3,0 км
61	Музей „Земята и хората“, София	+ 0,6 км
65a	Софийска синагога	+ 2,3 км
68a	Политехнически музей, София	+ 0,8 км
ДЕН 5	Начало: София	около 2,0 км между обектите
59	Храм „Св. Александър Невски“, София	
65	Природонаучен музей, София	+ 0,4 км
62	Етнографски музей и Национална галерия, София	+ 0,1 км
63a	Национална галерия – Двореца, София	+ 0,1 км
68	Археологически музей при БАН, София	+ 0,2 км
66	Музей на спорта, София	+ 1,2 км

ДЕН 6	Начало: София	един обект
64	Софийски зоопарк	
ДЕН 7	Начало: Белчин	около 26 км между обектите
79a	Цари Мали град, Белчин	
80	Връх Мусала, Рила	+ 26 км
ДЕН 8	Начало: Самоков	един обект
79	Исторически музей, Самоков	
ДЕН 9	Начало: Костенец	един обект
796	Траянови врата и Костенски водопад	
ДЕН 10	Начало: Байлово	един обект
826	Къща-музей „Елин Пелин“, Байлово	
ДЕН 11	Начало: Етрополе	един обект
63	Музей, кула и манастир, Етрополе	
ДЕН 12	Начало: Скравена	около 5,4 км между обектите
82	Костница на Ботевите четници, Скравена	
82a	Часовникова кула и музей, Ботевград	+ 5,4 км
ДЕН 13	Начало: Осеновлаг	един обект
78	Манастир „Седемте престола“	
ДЕН 14	Начало: Копривица	един обект
75	Копривица – архитектурен резерват	

Всички места за печат

Снимка: Terminija · CC BY-SA 4.0 ·
Уикимедия Комънс

GPS 42.86139, 22.65000

№ 39 Природа · Трън · област Перник

Ждрелото на р. Ерма, Трън

Теснина, широка около 5 м, и река, която според преданието тръгва от сълзи.

- ПЕЧАТЪТ** Печатът се поставя в информационния център в град Трън и/или в първата къща вляво (по каталога на БТС).
- РАБОТИ** зимно 8:30–17:00, лятно 9:30–18:00; почивни дни пн и вт (по каталога на БТС)
- ВХОД** свободен достъп
- КАК СЕ СТИГА** Ждрелото е на около 3–4 км северно от Трън по асфалтов път; от София – по път II-63. Оттук тръгва Трънската екопътека (3 км до село Банкя).

Източници: каталог на БТС, Уикипедия · проверено на 27.10.2026

Снимка: Алдомир · CC BY-SA 4.0 ·
Уикимедия Комънс

GPS 42.84694, 22.97750

№ 62a Паметник · Алдомировци · Софийска област

Първи войнишки паметник, Алдомировци

Гранитна пирамида, осветена през 1891 г., пази паметта на боевете от ноември 1885 г.

- ПЕЧАТЪТ** Печатът и марката се намират в Община Сливница (пл. „Съединение“ 1); в неработно време охраната на общината продава марки и поставя печат (по каталога на БТС).
- РАБОТИ** Общината (печат и марки): 8:00–17:00, обедна почивка 12:00–13:00; в неработно време – при охраната
- ВХОД** свободен достъп
- КАК СЕ СТИГА** Алдомировци е на 4 км от Сливница и на 28 км от София. Паметникът е на височината „Мрамора“ в гробищния парк на селото, по екопътека „Войнишка памет“ (1196 м).
- НАБЛИЗО** Защитена местност „Алдомировско бласто“; Храм „Св. Спиридон“, Алдомировци

Източници: каталог на БТС · проверено на 27.10.2026

Снимка: Спасимир · CC BY-SA 3.0 ·
Уикимедия Комънс

GPS 42.60947, 23.02939

№ 39a Музей · Перник · област Перник

Подземен минен музей, Перник

Рудник до 1966 г., музей от 1986 г. – обиколката е с екскурзовод и каска.

РАБОТИ	ежедневно, без почивен ден; V–IX 9:00–18:00, X–IV 9:00–17:00
ВХОД	възрастни 5 €; пенсионери 2 €; ученици и студенти 1,50 €
ВАЖНО	Посещава се само на групи от 3 до 20 души, на всеки кръгъл час, след предварителна заявка.
КАК СЕ СТИГА	Град Перник, ул. „Физкултурна“ № 2. Музеят е на 50 м под земята, в галериите на първия подземен рудник „Старите рудници“.

Източници: museumpernik.com · проверено на 27.10.2026

Снимка: Todor Bozhinov / Тодор Божинов ·
CC BY-SA 3.0 · Уикимедия Комънс

GPS 42.64467, 23.26617

№ 58a Храм · София · София-град

Боянска църква, София

Три части, строени по различно време, и стенописи от 1259 г. в списъка на ЮНЕСКО.

РАБОТИ	ежедневно; IV–X 9:30–18:00 (каса до 17:50), XI–III 9:00–17:30 (каса до 17:20); затворено 1 яну, Великден, 24 и 25 дец
ВХОД	възрастни 10 €; деца над 7 г. и студенти 3 €
ВАЖНО	Достъпен е само долният етаж (параклиът горе е затворен за реставрация). Снимането е забранено.
КАК СЕ СТИГА	Кв. Бояна, София, ул. „Боянско езеро“ № 3.
НАБЛИЗО	№ 74 Хижа „Алеко“, Витоша (7,2 км); № 74а Черни връх, Витоша (9,1 км)

Източници: boyanachurch.info, каталог на БТС · проверено на 27.10.2026

Снимка: Ann Wuyts · CC BY 2.0 · Уикимедия Комънс

GPS 42.65528, 23.27083

№ 58 Музей · София · София-град

Национален исторически музей, София

В бившата правителствена резиденция днес блесят тракийско злато и сребро.

РАБОТИ	ежедневно; IV–IX 9:30–19:00 (каса до 18:15), X–III 9:30–18:00 (каса до 17:15)
ВХОД	възрастни 9 €; ученици и студенти 2 €; пенсионери и над 65 г. 3 €
ВАЖНО	Безплатен вход на 18 май; на 17 септември и 1 ноември – безплатно за деца, ученици и студенти.
КАК СЕ СТИГА	Кв. Бояна, София, ул. „Витошко лале“ № 16. Автобуси № 63, 111 и 304, тролейбус № 2.
НАБЛИЗО	№ 74 Хижа „Алеко“, Витоша (8,3 км); № 74а Черни връх, Витоша (10 км)

Източници: historymuseum.org · проверено на 27.10.2026

Снимка: MrPanyGoff · CC BY-SA 3.0 · Уикимедия Комънс

GPS 42.67972, 23.32056

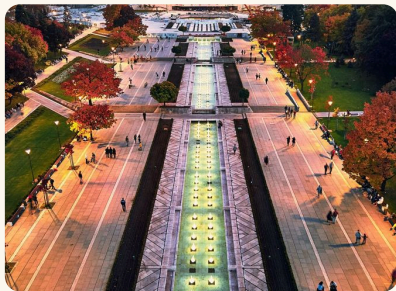
№ 61 Музей · София · София-град

Музей „Земята и хората“, София

В бивш артилерийски арсенал близо до НДК са подредени образци от цял свят.

РАБОТИ	ежедневно 10:00–18:00, без почивен ден; затворено на Коледа, Нова година и Великден
ВХОД	възрастни 5 €; ученици, студенти и пенсионери 2 €; семеен билет 7,60 €
ВАЖНО	Безплатно всеки последен понеделник от месеца и на 18 май. При големи изложби билетът е 1,50 €.
КАК СЕ СТИГА	Бул. „Черни връх“ № 4, София. Метростанция „Европейски съюз“; автобуси № 94, 102, 72, 76, 204, 604, тролейбус № 7; до музея има паркинг.
НАБЛИЗО	№ 74 Хижа „Алеко“, Витоша (11 км); № 74а Черни връх, Витоша (13 км)

Източници: earthandman.org · проверено на 27.10.2026

Снимка: Deensel · CC BY 2.0 · Уикимедия Комънс

GPS 42.68472, 23.31889

№ 61a Наука · София · София-град

НДК, София

Строежът отнема по-малко от три години – и сградата е готова за 1300-годишнината на държавата.

РАБОТИ пн–пт 9:00–20:00; сб, нд и празници 10:00–20:00

КАК СЕ СТИГА Пл. „България“ № 1, София. Метростанция НДК (линии М1 и М2), автобуси № 94, 102, 306 и 604; около 10 минути пеша от центъра.

НАБЛИЗО № 74 Хижа „Алеко“, Витоша (12 км); № 74а Черни връх, Витоша (14 км)

Източници: ndk.bg · проверено на 27.10.2026

Снимка: Georgi Kalaydzhiev; hosted by Ivan Tabakov · CC BY-SA 3.0 · Уикимедия Комънс

GPS 42.68806, 23.33466

№ 66 Музей · София · София-град

Музей на спорта, София

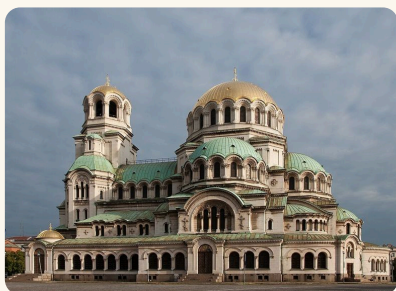
Парцалена топка, куфарът на Дан Колов и олимпийски медали от Мелбърн и Мюнхен.

РАБОТИ пн–пт 10:00–12:00 и 14:00–17:00; сб и нд почивни

КАК СЕ СТИГА В специално пригодена зала на Националния стадион „Васил Левски“, бул. „Евлоги и Христо Георгиеви“ № 38, София.

НАБЛИЗО № 74 Хижа „Алеко“, Витоша (12 км); № 74а Черни връх, Витоша (15 км)

Източници: nsb.bg · проверено на 27.10.2026

Снимка: Plamen Agov (user:MrPanyGoff) · CC BY-SA 4.0 · Уикимедия Комънс

GPS 42.69584, 23.33297

№ 59 Храм · София · София-град

Храм „Св. Александър Невски“, София

Паметник на загиналите в Руско-турската война, който побира около 5000 души.

РАБОТИ храм: ежедневно 7:00–19:00; крипта: вт–нд 10:00–18:00 (каса до 17:30)

ВХОД крипта (Музей за християнско изкуство): възрастни 10 €; пенсионери и студенти 4 €

ВАЖНО Криптата е затворена в понеделник, на официалните празници, Коледа, Нова година и Великден.

КАК СЕ СТИГА В центъра на София, на площад „Св. Александър Невски“.

НАБЛИЗО № 74 Хижа „Алеко“, Витоша (13 км)

Източници: cathedral.bg · проверено на 27.10.2026

Снимка: Nenko Lazarov · CC BY 2.5 ·
Уикимедия Комънс

GPS 42.69568, 23.32846

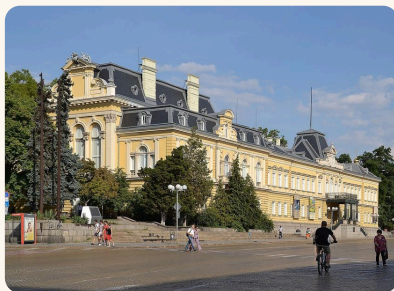
№ 65 Музей · София · София-град

Природонаучен музей, София

Над милион екземпляра в колекцията и четири етажа експозиция – от минерали до насекоми.

РАБОТИ	ежедневно 10:00–18:00 (последен вход 17:30); 24 и 31 дек 10:00–13:00; затворено 1 яну, 3 март, Великден и 25 дек
ВХОД	възрастни 6,50 €; ученици, студенти и пенсионери 3,50 €; семеен билет 16 €
ВАЖНО	Безплатно: 18 май; на 1 юни – деца до 14 г.; всеки първи вторник от месеца – пенсионери.
КАК СЕ СТИГА	Бул. „Цар Освободител“ № 1, София. Метро „Сердика“ или „СВ. Климент Охридски“; автобуси № 9, 94, 280, 306, тролейбуси № 1, 2, 4, 11 (спирка „СВ. Климент Охридски“).
НАБЛИЗО	№ 74 Хижа „Алеко“, Витоша (13 км)

Източници: nmnh.com · проверено на 27.10.2026

Снимка: Pudelek (Marcin Szala) · CC BY-SA
3.0 · Уикимедия Комънс

GPS 42.69611, 23.32722

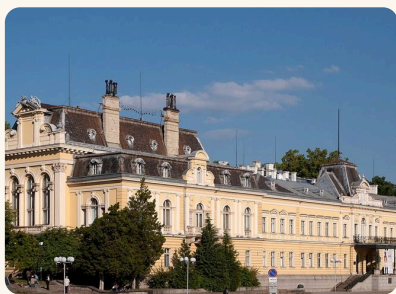
№ 62 Музей · София · София-град

Етнографски музей и Национална галерия, София

Етнографията е в бившите покои на царското семейство, а галерията – в централния корпус.

РАБОТИ	Музеите: вт–нд 10:00–18:00 (каса до 17:30); почивен ден пн
ВХОД	Етнографски музей: 5 €, учащи и пенсионери 2,50 €; Национална галерия: 8 €, пенсионери и студенти 4 €
ВАЖНО	Етнографският музей е безплатен всеки последен четвъртък от месеца; в галерията четвъртък е 2 €.
КАК СЕ СТИГА	Бившият Княжески дворец, пл. „Княз Александър I“ № 1, в центъра на София. Етнографският музей е в североизточния корпус, галерията – в централния.
НАБЛИЗО	№ 74 Хижа „Алеко“, Витоша (13 км)

Източници: nembg.com, nationalgallery.bg · проверено на 27.10.2026

Снимка: MrPanyGoff · CC BY-SA 3.0 · Уикимедия Комънс

GPS 42.69648, 23.32679

№ 63а Музей · София · София-град

Национална галерия – Двореца, София

От турския конак остават каменните основи и част от главната фасада, а над тях изгражда дворец.

- РАБОТИ** Вт–нд 10:00–18:00 (каса до 17:30); почивни дни: пн, официални празници, Коледа, Нова година, Великден
- ВХОД** Възрастни 8 €; пенсионери, над 65 г. и студенти 4 €; всеки четвъртък 2 €
- КАК СЕ СТИГА** В сградата на бившия Княжески дворец, пл. „Княз Александър I“ № 1, в центъра на София.
- НАБЛИЗО** № 74 Хижа „Алеко“, Витоша (13 км)

Източници: nationalgallery.bg · проверено на 27.10.2026

Снимка: Klearchos Kapoutsis · CC BY 2.0 · Уикимедия Комънс

GPS 42.69633, 23.32456

№ 68 Музей · София · София-град

Археологически музей при БАН, София

В бивша джамия от XV в. има зала „Трезор“ и над 300 000 монети.

- РАБОТИ** V–X 10:00–18:00, без почивен ден; XI–IV 10:00–17:00, почивен ден пн; затворено 25 дек и 1 яну; 24 и 31 дек 10:00–14:00
- ВХОД** Възрастни 6 €; ученици и студенти 1,50 €; родител с дете до 16 г. 6 €
- ВАЖНО** Безплатен вход за всички всяка последна неделя от месеца.
- КАК СЕ СТИГА** Ул. „Съборна“ № 2, София (Национален археологически институт с музей).
- НАБЛИЗО** № 74 Хижа „Алеко“, Витоша (13 км)

Източници: nam.bg · проверено на 27.10.2026

Снимка: Plamen Agov (Пламен Агов) · CC BY-SA 3.0 · Уикимедия Комънс

GPS 42.70028, 23.32101

№ 65а Храм · София · София-град

Софийска синагога

Построена по виенски образец, днес в нея има и Еврейски исторически музей.

- РАБОТИ** нд–пт 9:00–17:00; събота затворено; затворена и на официалните български и еврейски празници
- ВХОД** Възрастни 10 €; студенти и пенсионери 8 €
- ВАЖНО** Затворена на официални български и еврейски празници; за служба – заявка поне 3 дни по-рано.
- КАК СЕ СТИГА** Ул. „Екзарх Йосиф“ № 16, в централната част на София.
- НАБЛИЗО** № 74 Хижа „Алеко“, Витоша (13 км)

Източници: sofiasynagogue.com · проверено на 27.10.2026

Снимка: Edal Anton Lefterov · CC BY-SA 3.0 · Уикимедия Комънс

GPS 42.70389, 23.31194

№ 68a Музей · София · София-град

Политехнически музей, София

Идеята за музей на техниката е от 1885 г., а самият музей – от 1957 г.

ПЕЧАТЪТ	Печат в книжката „100 национални туристически обекта“ се поставя само след закупен входен билет.
РАБОТИ	зимно пн–сб 9:00–17:00 (каса до 16:30); лятно пн–сб 9:30–18:00 (каса до 17:30); неделя почивен ден
ВХОД	възрастни 7 €; ученици, студенти и пенсионери 3 €; семеен билет 15 €
ВАЖНО	Печатът се поставя само след закупен входен билет.
КАК СЕ СТИГА	Ул. „Опълченска“ № 66, София, между ул. „Цар Симеон“ и бул. „Сливница“, срещу супермаркет „Била“ и бензиностанция OMV.
НАБЛИЗО	№ 74 Хижа „Алеко“, Витоша (14 км)

Източници: polytechnic-museum.com · проверено на 27.10.2026

Снимка: Bin im Garten · CC BY-SA 3.0 · Уикимедия Комънс

GPS 42.68840, 23.35071

№ 59a Музей · София · София-град

Национален военноисторически музей, София

Оръжия, униформи, ракети и самолети на открито – и Детски музей за възраст от 3 до 12 години.

РАБОТИ	ср–нд 10:00–18:00 (билети до 17:00); почивни дни пн и вт
ВХОД	възрастни 5,11 €; ученици, студенти и пенсионери 1,02 €; семеен билет 6,14 €
ВАЖНО	Безплатен вход всяка последна сряда от месеца.
КАК СЕ СТИГА	Ул. „Черковна“ № 92, София. Автобуси № 9 и 72 (спирка „Ул. Черковна“), трамвай № 20 (спирка „Ул. Оборище“); безплатен паркинг с вход от ул. „Хан Омуртаз“.
НАБЛИЗО	№ 74 Хижа „Алеко“, Витоша (13 км); Военен мавзолей-костница и църква „Св. Георги“

Източници: militarymuseum.bg · проверено на 27.10.2026

Снимка: Spiritia · CC BY-SA 4.0 · Уикимедия Комънс

GPS 42.67922, 23.35469

№ 66a Музей · София · София-град

Антропологичен музей, София

Владетели, възрожденци и безименни предци – с лица, възстановени по черепа.

РАБОТИ VI–IX вт–нд 9:00–16:30; X–V вт–сб 9:00–16:30, почивни пн и нд (по каталога на БТС)

КАК СЕ СТИГА Бул. „Цариградско шосе“ № 73, София, на 1-вия етаж в сградата на ИБИР–БАН.

НАБЛИЗО № 74 Хижа „Алеко“, Витоша (12 км); № 74а Черни връх, Витоша (14 км)

Източници: каталог на БТС · проверено на 27.10.2026

Снимка: Маумай · CC BY-SA 3.0 · Уикимедия Комънс

GPS 42.65806, 23.33194

№ 64 Наука · София · София-град

Софийски зоопарк

Първите жители: лешояд, фазани, елен и мечки – а лъвовете стават родители още в годината, когато пристигат.

РАБОТИ ежедневно; XI–III каси 8:30–16:30, престой до 17:00; IV–X каси 9:30–18:00, престой до 19:00

ВХОД възрастни 5,11 €; деца 3–18 г., пенсионери и студенти 2,56 €; семеен билет 10,23 €

ВАЖНО Билетът важи 30 минути след издаването му.

КАК СЕ СТИГА Ул. „Сребърна“ 1 (Западен вход): метро „Витоша“, оттам автобуси 64, 66, 83, 88, 98, 120, 288. Централен вход – бул. „Симеоновско шосе“, автобуси 67 и 102.

НАБЛИЗО № 74 Хижа „Алеко“, Витоша (9,0 км); № 74а Черни връх, Витоша (11 км)

Източници: zoosofia.eu · проверено на 27.10.2026

Снимка: Nikolay Rainov · CC BY 2.5 · Уикимедия Комънс

GPS 42.58263, 23.29214

№ 74 Връх · София-град · Витоша

Хижа „Алеко“, Витоша

Първата хижа на Витоша: с ресторант, ски център, спасителна база и пътека към Черни връх.

РАБОТИ отворена целогодишно; информация и резервации 8:00–20:00; настаняване 14:00–20:00, освобождаване на стаите до 12:00

КАК СЕ СТИГА На Витоша, около 21 км (40 мин с кола) от центъра на София; павиран път от кв. Драгалевци, безплатен паркинг. Пеша от Драгалевци около 3 ч (14 км по шосе).

НАБЛИЗО № 58а Боянска църква, София (7,2 км); № 58 Национален исторически музей, София (8,3 км); № 64 Софийски зоопарк (9,0 км); х. „Тинтява“ (1:30 ч пеша)

Източници: motensport.com · проверено на 27.10.2026

Снимка: Tanasy · CC BY-SA 4.0 · Уикимедия Комънс

GPS 42.56361, 23.27833

№ 74a Връх · София-град · Витоша

Черни връх, Витоша

Първенецът на Витоша е заравнена поляна, на която през 1895 г. се събират около 300 души.

ПЕЧАТЪТ	Печатът на 100-те НТО (както и този на „Покорител на 10-те планински първенци“) се намира на върха.
ВХОД	свободен достъп
КАК СЕ СТИГА	Изходни пунктове са хижа „Алеко“ (около 1:30 ч пеша до върха) и хижа „Кумата“. Връх в ПП „Витоша“; на върха има метеорологична станция с чайна.
НАБЛИЗО	№ 58а Боянска църква, София (9,1 км); № 58 Национален исторически музей, София (10 км); № 64 Софийски зоопарк (11 км); х. „Кумата“

Източници: каталог на БТС · проверено на 27.10.2026

Снимка: Ivanka Yordanova · CC BY-SA 4.0 · Уикимедия Комънс

GPS 42.35386, 23.38191

№ 79a Крепост · Белчин · Софийска област

Цари Мали град, Белчин

Хълмът над Белчин е бил тракийско светилище, късноантична крепост и място за три храма.

РАБОТИ	почивни пн и вт; 12.IV–31.X ср–пт 9:00–17:30, сб–нд 9:00–18:30; 1.XI–12.IV ср–пт 9:00–16:30, сб–нд 9:00–17:30
ВХОД	комплекс: възрастни 5,11 €; ученици и пенсионери 3,58 €; фуникулър отделно 2,56 €
ВАЖНО	Фуникулърът (ср–нд, пауза 13:00–14:00) не работи при силен вятър, дъжд, сняг, под –7°C или над +33°C.
КАК СЕ СТИГА	С. Белчин, общ. Самоков; безплатен паркинг. Асфалтиран път за коли 2 км (стеснени участъци, наклон). Пеша: екопътека 860 м от фуникуляра или 410 м над етнографския музей.
НАБЛИЗО	№ 79 Исторически музей, Самоков (15 км)

Източници: carimaligrad.com · проверено на 27.10.2026

Снимка: Vassia Atanassova - Spiritia · CC BY-SA 3.0 · Уикимедия Комънс

GPS 42.33917, 23.56000

№ 79 Музей · Самоков · Софийска област

Исторически музей, Самоков

Музей с преса от 1828 г., икони на зографи и манастир, който самоковци наричат „Бабите“.

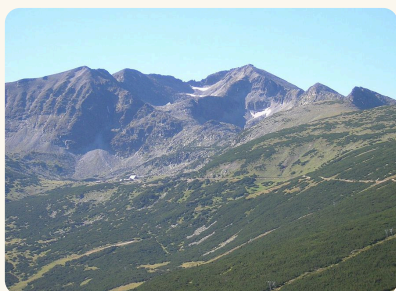
РАБОТИ Девически манастир: ежедневно 7:30–18:00 (по каталога на БТС)

ВХОД Девически манастир: свободен достъп

КАК СЕ СТИГА В центъра на Самоков: Историческият музей е на ул. „Проф. Васил Захариев“ 4, Девическият манастир – на ул. „Цар Борис“ 77.

НАБЛИЗО № 79а Цари Мали град, Белчин (15 км)

Източници: каталог на БТС · проверено на 27.10.2026

Снимка: Preslav~commonswiki · обществено достояние · Уикимедия Комънс

GPS 42.17917, 23.58528

№ 80 Връх · Софийска област · Рила

Връх Мусала, Рила

2925 м гранит, сняг средно 254 дни в годината и име, което най-често се тълкува „място близо до Бога“.

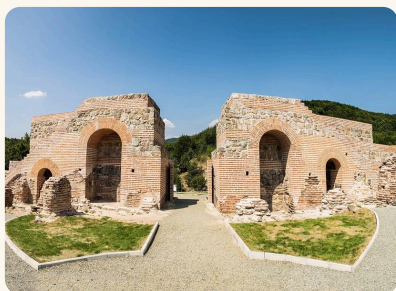
ВХОД свободен достъп

ВАЖНО Към 27.10.2026 кабината до Ястребец не работи; без нея пътят е по-дълъг.

КАК СЕ СТИГА От курорта Боровец с кабинковата линия до Ястребец (край х. „Мусала“ и х. „Легеното езеро“), оттам около 3 ч до върха. Продължение към х. „Заврачица“ (3:30–4 ч) и „Грънчар“ (4 ч).

НАБЛИЗО х. „Мусала“; х. „Легеното езеро“; Мусаленски езера

Източници: каталог на БТС · проверено на 27.10.2026

Снимка: manevre · CC BY-SA 4.0 · Уикимедия Комънс

GPS 42.35611, 23.91833

№ 796 Крепост · Костенец · Софийска област

Траянови врата и Костенски водопад

Проход с няколко имена, крепост с арка и водопад, на който Вазов посвещава две стихотворения.

КАК СЕ СТИГА Траянови врата са в Ихтиманска Средна гора, в община Костенец, при магистрала „Тракия“ (около 55 км от София). Костенският водопад е на около 3 км южно от Костенец.

НАБЛИЗО № 35а Вила-музей „Ал. Стамболийски“, Славова... (14 км)

Източници: Уикимедия · проверено на 27.10.2026

Снимка: Vassia Atanassova - Spiritia · общественно достояние · Уикимедия Комънс

GPS 42.65528, 23.82167

№ 826 Къща-музей · Байлово · Софийска област

Къща-музей „Елин Пелин“, Байлово

Къщата на писателя пази иконостас, направен от баща му, и орех, който е връстник на Елин Пелин.

ПЕЧАТЪТ	Печатът се намира в къща-музей „Елин Пелин“ в с. Байлово.
РАБОТИ	вт–сб 9:00–12:30 и 14:00–18:00; почивни дни нд и пн (по каталога на БТС)
ВХОД	възрастни 2,56 €; ученици, студенти и пенсионери 1,53 €
КАК СЕ СТИГА	Село Байлово, общ. Горна Малина, на около 40 км от София; къщата-музей и домът-паметник са в центъра на селото.

Източници: nlmuseum.bg, каталог на БТС · проверено на 27.10.2026

Снимка: Vassia Atanassova - Spiritia · CC BY-SA 3.0 · Уикимедия Комънс

GPS 42.83047, 23.99417

№ 63 Музей · Етрополе · Софийска област

Музей, кула и манастир, Етрополе

Отвори за стрелба по стените, икона с подпис от 1598 г. и скривалище, приготвено за Левски.

ПЕЧАТЪТ	Печатите и марките на 100-те НТО се поставят и продават в Историческия музей (Конака, бул. „Руски“ 105), включително докато залите са затворени; има и табела с QR код за дигитален печат.
РАБОТИ	музей и печати: пн–сб 8:00–12:00 и 13:00–17:00, нд 9:00–15:00; манастир: IV–X 7:00–19:00, XI–III 8:00–17:00 (по каталога на БТС)
ВХОД	музей (след отварянето на залите): възрастни 3 €; ученици, студенти и пенсионери 2 €
ВАЖНО	Залите са затворени за ремонт от 1.07 до 30.11.2026; печатите се слагат в музея, Арнаудова къща – по заявка.
КАК СЕ СТИГА	Музеят е в центъра на Етрополе, бул. „Руски“ 105. Манастир „Света Троица“ е на 5 км североизточно от града, в Стара планина.
НАБЛИЗО	Арнаудова къща, махала „Золъвец“ (по заявка)

Източници: museum-etropole.com, каталог на БТС · проверено на 27.10.2026

Снимка: Edal Anton Lefterov · CC BY-SA 3.0 ·
Уикимедия Комънс

GPS 42.90657, 23.79268

№ 82a Паметник · Ботевград · Софийска област

Часовникова кула и музей, Ботевград

30-метрова кула, удари на камбана, които се чуват на около 3 км, и механизъм на местен железар.

- ПЕЧАТЪТ** Печатът може да се постави в Историческия музей – Ботевград (пл. „Саранск“ 1) или в Туристическия информационен център – Ботевград.
- РАБОТИ** музей: пн–пт зимно 8:30–12:30 и 13:30–17:30, лятно 9:00–13:00 и 14:00–18:00; сб–нд 10:00–17:00; кула: IV–X по заявка
- ВАЖНО** Часовниковата кула е отворена само от 1.IV до 31.X, по предварителна заявка, с гуг.
- КАК СЕ СТИГА** В центъра на Ботевград, пл. „Саранск“ 1. Градът е на 55 км от София, до магистрала „Хемус“ и пътя Е-79; най-близката гара е Мездра.
- НАБЛИЗО** № 82 Костница на Ботевите четници, Скравена (5,4 км)

Източници: museumbotevgrad.bg, visitbotevgrad.com · проверено на 27.10.2026

Снимка: Dimităr Boevski · CC BY-SA 4.0 ·
Уикимедия Комънс

GPS 42.95194, 23.76833

№ 82 Паметник · Скравена · Софийска област

Костница на Ботевите четници, Скравена

От църковния двор през дървената витрина до паметника – пътят на десет черепа на Ботеви четници.

- ПЕЧАТЪТ** Ключът за костницата и печатът се намират в читалището в с. Скравена.
- РАБОТИ** XII–II пн–пт 9:00–12:00 и 14:00–18:00; III–XI същите часове плюс сб–нд 10:00–18:00
- ВАЖНО** Ключът е в читалището – посещението се уговаря предварително с него.
- КАК СЕ СТИГА** В центъра на с. Скравена, общ. Ботевград, на 5 км северно от града, в посока Мездра.
- НАБЛИЗО** № 82a Часовникова кула и музей, Ботевград (5,4 км); манастир „Свети Николай“; манастир „Свето Преображение“ (само пеша)

Източници: visitbotevgrad.com · проверено на 27.10.2026

Снимка: Svik at Bulgarian Wikipedia · CC BY-SA 3.0 · Уикимедия Комънс

GPS 43.00000, 23.47194

№ 78

Манастир · Осеновлаг · Софийска област · Стара планина

Манастир „Седемте престола“

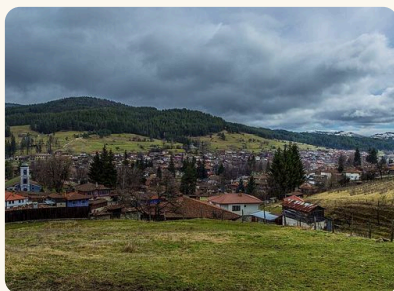
Седем иконостаса в една църква и полюлей „Хоро“ от петнадесет части.

РАБОТИ ежедневно 8:30–16:30, през цялата година (по каталога на БТС)

ВХОД свободен достъп

КАК СЕ СТИГА От София по пътя за Мездра през Искърския пролом, около 80 км (около 50 км от Враца). Манастирът е в дефилето на р. Габровица, при с. Осеновлаг, общ. Своге.

Източници: каталог на БТС, mitropolia-sofia.org · проверено на 27.10.2026

Снимка: Interact-Bulgaria · CC BY-SA 4.0 · Уикимедия Комънс

GPS 42.64014, 24.35830

№ 75

Резерват · Копривица · Софийска област · Средна гора

Копривица – архитектурен резерват

Неравни улици, къщи-музеи и град, който има за химн „Хубава си, моя горо“.

РАБОТИ XI–III 9:00–17:00, IV–X 9:30–17:30; почивен ден вт (Каравелов, Бенковски, Просветно дело) или пн (останалите) (по каталога на БТС)

ВХОД 1 музей: възрастни 5 €, учаци и пенсионери 3 €; билет за 6 музея: 10 €, учаци и пенсионери 5 €

ВАЖНО Безплатен ден – всеки последен понеделник от месеца.

КАК СЕ СТИГА С влак до гара Копривица (линия София – Карлово – Бургас), оттам с бус или автобус до града по разписание, свързано с влаковете.

НАБЛИЗО № 77 Исторически музей, Клисуре (9,6 км)

Източници: koprivitsa-bg.com, каталог на БТС · проверено на 27.10.2026

Добре е да знаеш

Спешен телефон: 112. Безплатен е, геноноцен и работи без сим карта. В планината поискай връзка с Планинската спасителна служба. На 26.08.2026 г. ПСС обяви, че закрива краткия номер 1470.

Работното време и входът са взети от официалните страници на обектите, общините или от каталога на Българския туристически съюз и са проверени на датата под всеки обект. Те се менят – особено през зимата и в почивните дни. Където няма данни, полето липсва: тогава се обади или виж страницата на обекта.

Печатът обикновено е на касата или в информационния център. Когато обектът е затворен, понякога е в съседен музей или в туристическо дружество – това е посочено при обекта, ако е известно.

Планинските обекти (върхове, хижи, пещери) искат подготовка: проверена прогноза, маркиран маршрут, екипировка и казан на близък човек час на връщане.

СНИМКИ И ДАННИ

Снимките са от Уикимедия Комънс, с автора и лиценз под всяка; изрязани са до рамката. Лицензи: creativecommons.org/licenses. Координатите са от Уикиданни (CC0), очертанията на България – от Natural Earth (обществено достояние). Текстовете са на Редакцията на Patevoditel.com. Издание от 27.10.2026.

№ 39: Termininja · CC BY-SA 4.0 · Уикимедия Комънс
 № 62a: Алгомур · CC BY-SA 4.0 · Уикимедия Комънс
 № 39a: Спасимур · CC BY-SA 3.0 · Уикимедия Комънс
 № 58a: Todor Bozhinov / Тодор Божинов · CC BY-SA 3.0 · Уикимедия Комънс
 № 58: Ann Wuyts · CC BY 2.0 · Уикимедия Комънс
 № 61: MrPanyGoff · CC BY-SA 3.0 · Уикимедия Комънс
 № 61a: Deensel · CC BY 2.0 · Уикимедия Комънс
 № 66: Georgi Kalaydzhiev; hosted by Ivan Tabakov · CC BY-SA 3.0 · Уикимедия Комънс
 № 59: Plamen Agov (user:MrPanyGoff) · CC BY-SA 4.0 · Уикимедия Комънс
 № 65: Nenko Lazarov · CC BY 2.5 · Уикимедия Комънс
 № 62: Pudelek (Marcin Szala) · CC BY-SA 3.0 · Уикимедия Комънс
 № 63a: MrPanyGoff · CC BY-SA 3.0 · Уикимедия Комънс
 № 68: Klearchos Kapoutsis · CC BY 2.0 · Уикимедия Комънс
 № 65a: Plamen Agov (Пламен Агов) · CC BY-SA 3.0 · Уикимедия Комънс
 № 68a: Edal Anton Lefterov · CC BY-SA 3.0 · Уикимедия Комънс
 № 59a: Bin im Garten · CC BY-SA 3.0 · Уикимедия Комънс
 № 66a: Spiritia · CC BY-SA 4.0 · Уикимедия Комънс
 № 64: Maymay · CC BY-SA 3.0 · Уикимедия Комънс
 № 74: Nikolay Rainov · CC BY 2.5 · Уикимедия Комънс
 № 74a: Tanasy · CC BY-SA 4.0 · Уикимедия Комънс
 № 79a: Ivanka Yordanova · CC BY-SA 4.0 · Уикимедия Комънс
 № 79: Vassia Atanassova - Spiritia · CC BY-SA 3.0 · Уикимедия Комънс
 № 80: Preslav~commonswiki · обществено достояние · Уикимедия Комънс
 № 79b: manevpe · CC BY-SA 4.0 · Уикимедия Комънс
 № 82b: Vassia Atanassova - Spiritia · обществено достояние · Уикимедия Комънс
 № 63: Vassia Atanassova - Spiritia · CC BY-SA 3.0 · Уикимедия Комънс
 № 82a: Edal Anton Lefterov · CC BY-SA 3.0 · Уикимедия Комънс
 № 82: Dimitar Boevski · CC BY-SA 4.0 · Уикимедия Комънс
 № 78: Svik at Bulgarian Wikipedia · CC BY-SA 3.0 · Уикимедия Комънс
 № 75: Interact-Bulgaria · CC BY-SA 4.0 · Уикимедия Комънс